

: посіб. для студентів. Львів. Астролябія, 2003. 232 с.

13. Концептуалізація конституційної верховенства: глобальний дискурс і правова традиція URL : <https://www.cambridge.org/core/journals/german-law-journal/article/conceptualization-of-constitutional-supremacy-global-discourse-and-legal-tradition/6C4866DC3A13EBBAC4AB0DB22D517D2F#fn103> (дата звернення 05.06.2021).

14. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм. 2010. 560 с.

15. Погребняк С. Принцип верховенства права: сутність структура // Актуальні проблеми тлумачення і застосування юридичних норм : зб. ст. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. П. О. Недбайла, 2008. С. 44-45.

16. Теоретичні засади конституціоналізму URL: <http://www.pravo.vuzlib.su>. (дата звернення 05.06.2021).

Гречишкін І. К.

*курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування*

Науковий керівник:

Христова Ю. В.

*доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАРОДНОЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

На сьогодні в законодавстві багатьох демократичних держав світу передбачено право народу на законодавчу ініціативу, а також визначені форми і порядок її реалізації.

Актуальність дослідження зарубіжного досвіду конституційно-правового регулювання народної законодавчої ініціативи обумовлена потребою виробити її оптимальну модель для впровадження в Україні, про що свідчать як історія вітчизняного конституціоналізму, так і численні законопроекти щодо законодавчої ініціативи Українського народу.

Вперше у світі право народу на законодавчу ініціативу (на місцевому рівні) було передбачено в США, зокрема, законом штату Массачусетс (1715 р.) [1, с. 6], а в Європі – у Конституції швейцарського кантону Ваадт (1845 року) [1, с. 198]. На федеральному рівні в Швейцарії народні законодавчі ініціативи були введені у 1891 р.

За результатами проведеного в межах даного дослідження аналізу конституційно-правового регулювання народної законодавчої ініціативи в зарубіжних країнах встановлено, що в більшості з них конкретизовано кількісні

та якісні вимоги до суб'єктів такої ініціативи, а також визначені форми і порядок її реалізації. Наприклад, відповідно до положень статті 71 Конституції Італії народ здійснює законодавчу ініціативу від імені не менше 50 тис. виборців законопроекту, складеного у формі статей закону [2], в Австрії – 100 тис. або 1/6 частини виборців 3-х земель (ч.2 ст.41 Конституції) [3], в Латвії – 1/10 частина виборців (ст. 65 Конституції) [4], в Іспанії – 500 тис. (ч.3. ст.87 Конституції) [5], в Польщі – 100 тис. (ч.2 ст.118 Конституції) [6] Румунії – 250 тис. як мінімум з однієї чверті повітів країни, а в кожному з цих повітів або в муніципії Бухарест в підтримку цієї ініціативи будуть зареєстровані не менше 10 тис. підписів (ч.1 ст.73 Конституції) [7], в Бразилії – 1 % виборців, розподіленого як мінімум в п'яти штатах і як мінімум з 0,3 % виборців у кожному з них (§ 2. ст. 61 Конституції) [8].

Зарубіжний досвід конституційно-правового регулювання народної законодавчої ініціативи показує, що при впровадженні цього інституту важливо встановити вичерпний перелік питань, щодо яких виборці зможуть подавати проекти законів, а стосовно яких – ні. Так, наприклад, для народу Іспанії неможливо є законодавча ініціатива щодо питань економічних планів чи врегулювання державного бюджету. У Конституції Румунії встановлено ще більш широке коло заборон, серед яких представлені проблеми податкового врегулювання, міжнародних відносин, амністії чи помилування.

Враховуючи викладене, додатково обґрунтовано потребу доповнити перелік суб'єктів права законодавчої ініціативи в Конституції України таким суб'єктом, як народ, визначивши при цьому кількість виборців та їх адміністративно-територіальну належність, від імені яких ініціюватиметься законопроект.

1. Руденко В. Н. Прямая демократия : модели правления, конституционно-правовые институты. Екатеринбург : УрО РАН , 2003. 476 с.

2. Конституция Италии от 22 дек. 1947 г. URL: https://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/italy/italy-old-r.htm (дата обращения: 01.06.2021).

3. Конституция Австрийской Республики. Федеральный конституционный закон от 10 нояб. 1920 р.; по сост. на май 2021 г. URL: <https://legalns.com/download/books/cons/austria.pdf> (дата обращения: 01.06.2021).

4. Конституция Латвийской Республики от 15 февр. 1922 года; по сост. на май 2021 г. URL: <https://legalns.com/download/books/cons/latvia.pdf> (дата обращения: 01.06.2021).

5. Конституция Испании от 27 дек. 1978 г. URL: <http://vivovoco.astronet.ru/VV/LAW/SPAIN.HTM#32> (дата обращения: 01.06.2021).

6. Конституция Польской Республики от 2 апр. 1997 г. URL: https://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/poland/poland-r.htm (дата обращения: 01.06.2021).

7. Конституция Румынии 21 нояб. 1991 г. URL: <https://legalns.com/download/books/cons/romania.pdf> (дата обращения: 01.06.2021).

8. Конституция Республики Бразилия 5 окт. 1988 г. URL: <https://www.krugosvet.ru/enc/gosudarstvo-i-politika/braziliya-konstitutsiya>. (дата обращения: 01.06.2021).